

Veileder i tilsyn med miljørettet helsevern

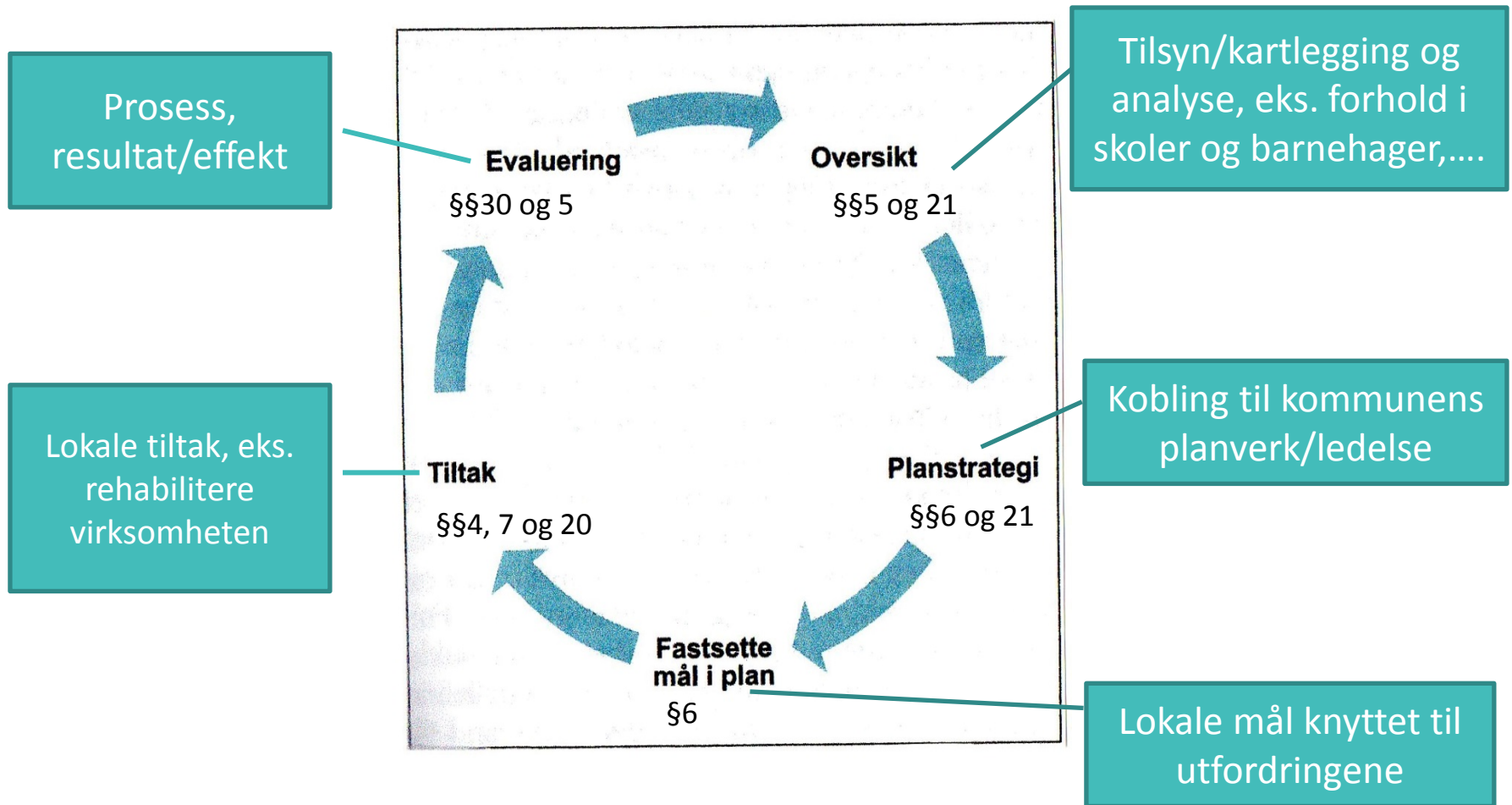
 HelseDirektoratet Finn Martinsen, avdeling miljø og helse

Årskonferansen om miljø og helse, Hamar, 7. – 8. mai 2015

Hvorfor tilsyn – (vi har jo hatt krav til internkontroll i 20 år?)

- Manglende kjennskap til regelverket, og kunnskap om anvendelse og etterlevelse av dette
- Hensynet til brukernes krav og rett til et miljø som ikke medfører en helsemessig belastning
- Sviktende prioritering i oppfølging/vedlikehold av virksomheter fra eiere/ansvarlige
- Tilsynet – et viktig element i et systematisk folkehelsearbeid
- Internkontroll – et fremmedelement?

Tilsyn i et systematisk (miljørettet) folkehelsearbeid

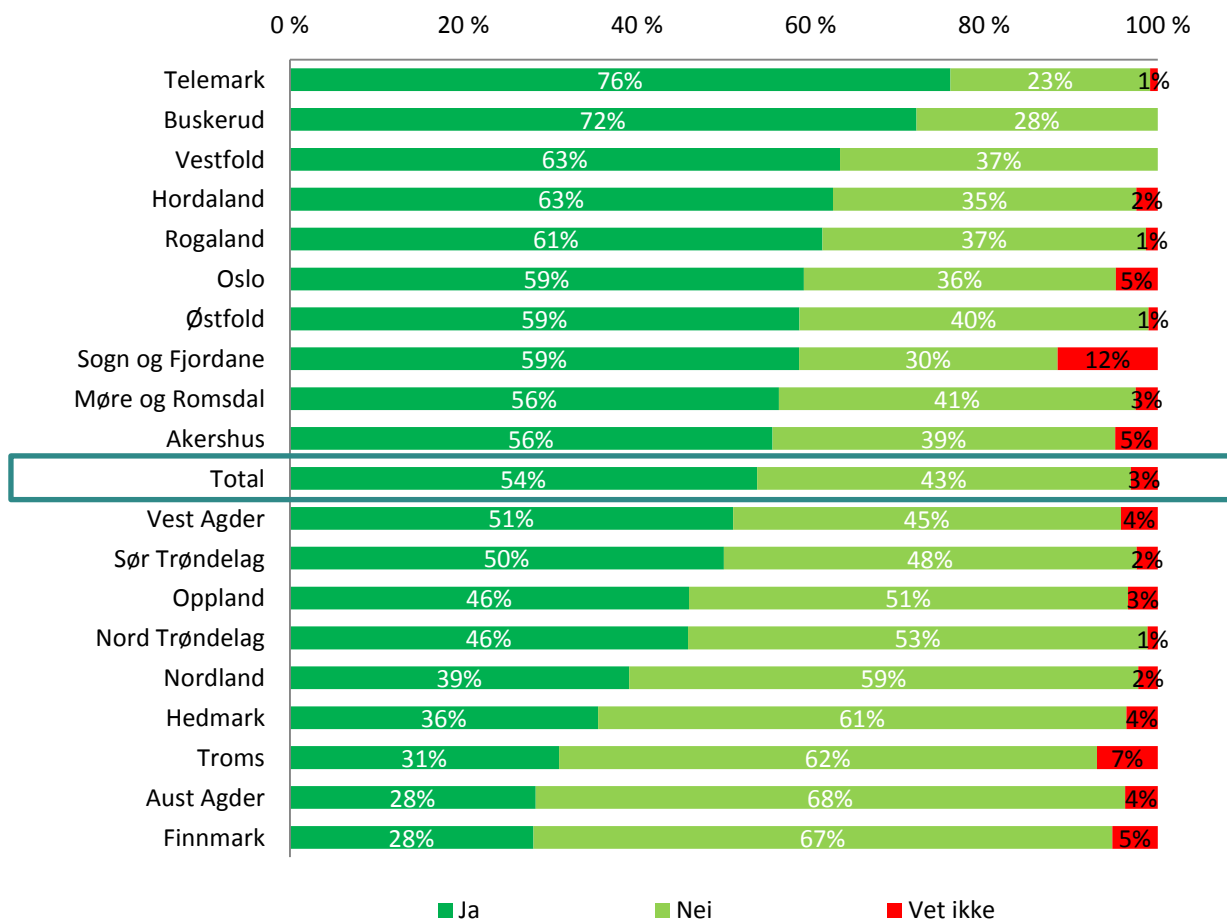

Bakgrunn

- Prop. 90 L (2010–2011) Lov om folkehelsearbeid
- Landsomfattende undersøkelser de senere årene har avdekket at det i mange kommuner er **omfattende svikt** når det gjelder tilsynsoppgavene i miljørettet helsevern
- Kommunene har lenge ytret et ønske om **et forenklet tilsynsverktøy**(hjelpemiddel)
- Gammelt og til dels utdatert veiledningsmaterieill

For vel 5 av 10 skoler (54 prosent) er det ført tilsyn med skolen i løpet av siste 3 år

- *Er det ført tilsyn med skolen etter forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler mv i løpet av 3 siste år?*

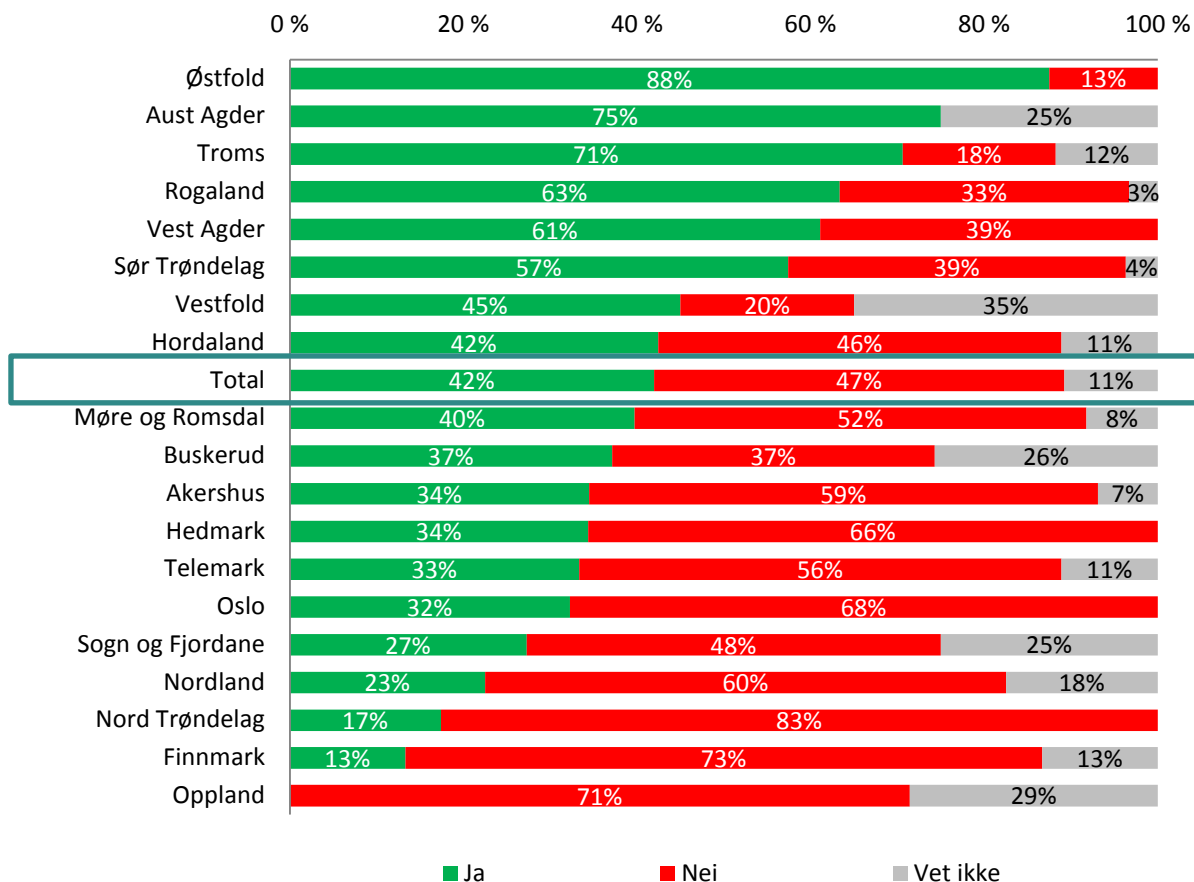

- Telemark har flest skoler det er ført tilsyn med (nær 8 av 10).
- Deretter kommer Buskerud (vel 7 av 10).
- Finnmark, Aust-Agder og Troms har lavest andel skoler som det er ført tilsyn med siste 3 år (3 av 10).

TNS Gallup 2013

I vel 4 av 10 tilfeller (42 prosent) hvor avvik er fulgt opp med vedtak/krav om lukking, er avviket lukket

• Er avviket lukket?

- Avviket er ikke lukket i 47 prosent av tilfellene
- I 1 av 10 tilfeller (11 prosent) er det ukjent for kommunen om avviket er lukket.
- Nord Trøndelag har størst andel skoler hvor avviket *ikke* er lukket (83 prosent).
- Østfold har størst andel skoler hvor avviket *er* lukket (88 prosent).

TNS Gallup 2013

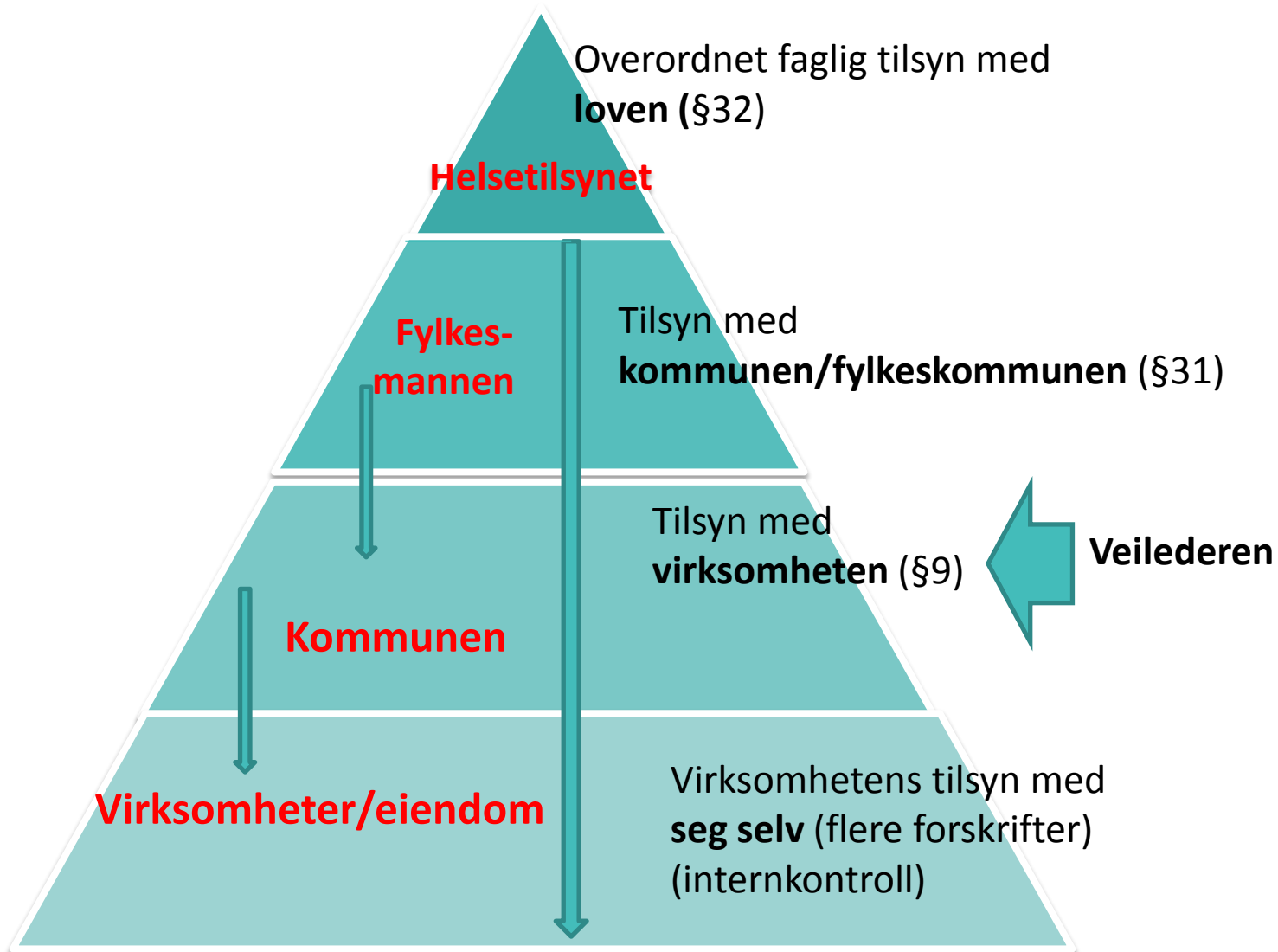
Utkast

 HelseDirektoratet

Veileder IS-2388

Veileder i tilsyn med miljørettet helsevern
v1.0
Regelverk, metodikk og saksbehandling

«Tilsynshierarkiet» i miljørettet helsevern (fhl)

Formålet med veilederen

- Å styrke kommunenes **kompetanse** på tilsyn innen miljørettet helsevern.
- Å bidra til mest mulig **like rutiner og praksis** for planlegging, gjennomføring, rapportering og oppfølging av tilsynet med miljørettet helsevern
- Å stimulere til **samarbeid** om tilsyn på tvers av ulike etater
- Å bidra til at **kvaliteten** på virksomheter og aktiviteter blir i samsvar med regelverkets krav

Hva vi har forsøkt å gjøre

- Enkelt og tydelig språk
- Korte setninger
- Gode og relevante eksempler
- Utfyllende fotnoter for mer informasjon
- Mange henvisninger for å vise sammenheng og kontekst
- Klikkbare paragrafer som tar en rett til Lovdata

Referansegruppen

- Ellen B. Klausen, Sør-Rogaland Brannvesen IKS
- Grete M. Husø, Bærum kommune
- Frank Beck, Arendal kommune
- Svein Rønsen, Fylkesmannen/Helsetilsynet i Østfold
- Thomas L. Eriksen, Hdir (leder)
- Finn Martinsen, Hdir

Ønsker spesielt synspunkter på....

- Treffer vi målgruppen?
- Struktur/oppbygging
- Faglig innhold
- Språket
- Stimulerer veilederen til samarbeid?

Tilsynsstrategier og -metoder

Tilsynsstrategi	Systemrevisjon	Egenrapportering	Inspeksjon	Stikkprøve?
Planlagt tilsyn	Godt egnet	Godt egnet		
Hendelsesbasert tilsyn	Godt egnet		Godt egnet	
Områdeovervåking		Godt egnet		??????

Anvendte tilsynsmetoder

	2013*	2009**
• Inspeksjon/befaring	70% (33-98%)	57%
• Systemrevisjon	40% (2 – 54%)	20%
• Egenmelding	20% (5-69%)	9%
• «annet»	10%	

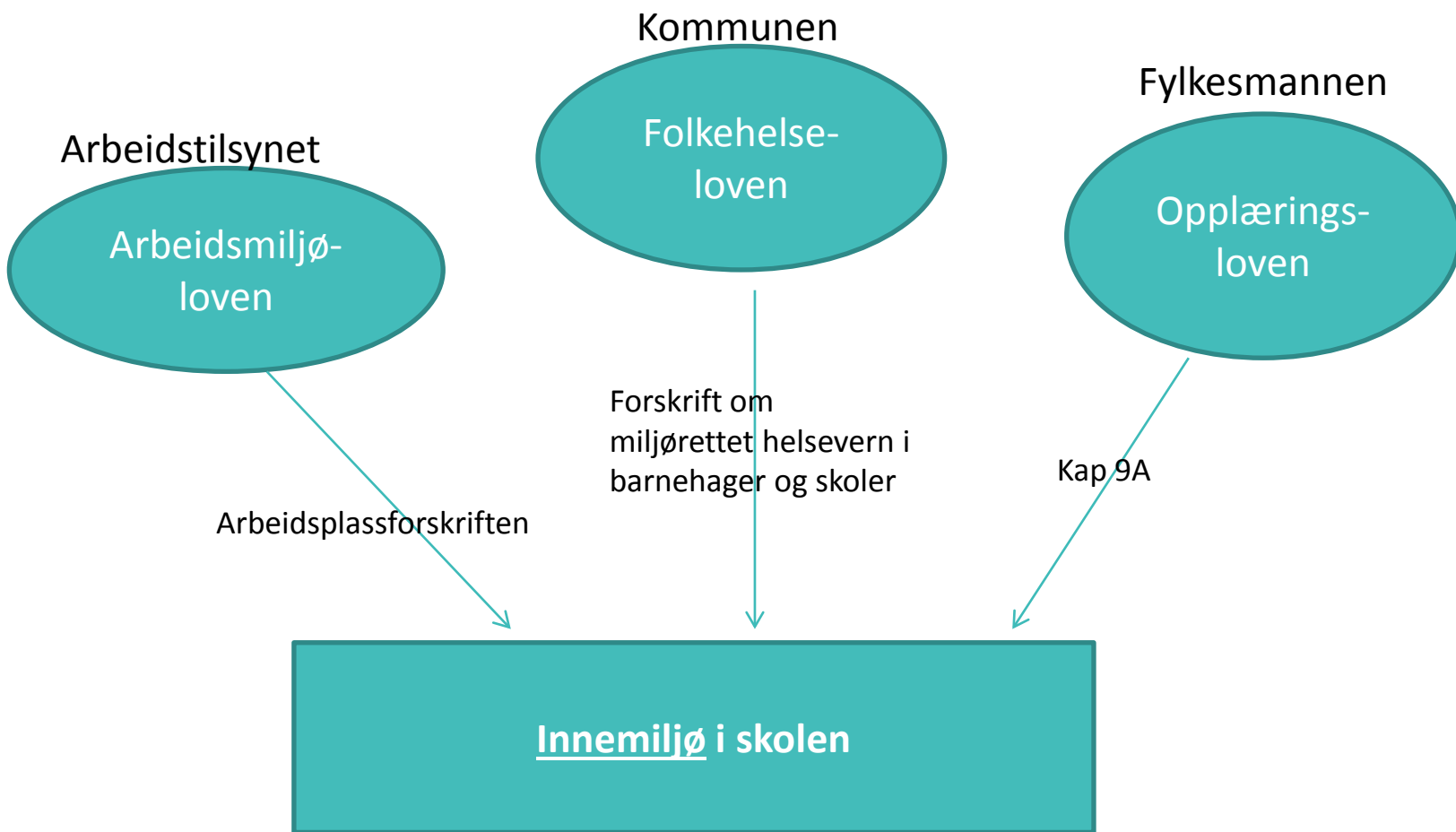
* Kartlegging av skolene

** Evaluering av mhv i kommunene

Samarbeid om tilsyn

- **Hvorfor?**
 - Bedre/mer helhetlig kunnskapsgrunnlag
 - Ressursbesparende (for virksomhet og tilsynsmyndighet(er))
 - Bedre faglig bredde i tilsynet
 - Økt forståelse/etterlevelse hos virksomhetene
 - Økt trykk/gjennomslagskraft for retting, utbedringer?

Innemiljø - aktuelt samarbeidstema

Hvordan samarbeide?

- **Informasjonsutveksling om/fra tilsyn**
 - Tema
 - Tilsynsplaner
 - Tilsynsrapporter
 - Kurs/konferanser
 - Veiledning
- **Om selve tilsynet**
 - Avklaring av roller, ansvar (regelverket)
 - Organisering/gjennomføring
 - Rapportering
 - Oppfølging

Veien videre

- **Bearbeiding av høringsinnspill**
- **Ferdigstillelse**
- **Publisering**
- Formidling til målgruppen
- Evaluering
- Oppdatering/revidering

Noen foreløpige inntrykk.... 18 svar innen fristen

- **Generelt:**
 - For mye fokus på mangelfulle forhold i innledningen....
 - Bedre presisering i innledningen, formål, avgrensning, mv.
 - Kan med fordel forenkles
 - Bør formidles elektronisk
 - Et annet navn på veilederen
 - Tilsyn mer enn revisjon, ledd i oversiktsarbeidet
 - Foreløpig rapport
 - Forsiktig med råd/veiledning, droppe positive funn
 - Omhandle mer enn bare lovlighetstilsyn? Begrunne behovet for tilsyn
 - Enkelte temaer som hører sammen er plassert i ulike kapitler
- **Treffer vi målgruppen?**
 - Stort sett, ja
 - Bedre innretning mot nye (mhv-ere) på feltet?
 - Realistisk å forvente medvirkning fra andre etater i tilsynet?
 - Lavere brukerterskel enn forrige veileder (viktig: flere aktører?)

Noen foreløpige inntrykk (2)

- **Struktur/oppbygging:**
 - Oversiktlig og med god systematikk
 - Bra struktur og oppbygging
 - Forslag til annen oppbygging av bl.a. definisjoner
 - Rydde i bruk av lenker og fotnoter, for mange fotnoter,..
 - Vurdere spesielle temaer som vedlegg, eks. radon,...
 - Tungvint, fotnoter bør innarbeides i teksten,....

Noen foreløpige inntrykk (3)

- **Faglig innhold:**
 - Utdyping av begrep som områdeovervåking, stikkprøve/inspeksjon, «god praksis», totalrisiko, risikovurderingen/risikoklasser, «ikke-vedtak», beskrive godkjennings-/meldepliktige virksomheter,
 - Hvordan følge opp «merknader»?
 - Bedre/flere eksempler på tilsynsplan, sjekklister, lenker (til annen lovgivning), «case-eksempler», maler/eksempler på brev, oppfølging av tilsyn, bruk av virkemidler,
 - Flere henvisninger til aktuell fagkunnskap
 - Noen eksempler i vedleggene er lite instruktive og uoversiktlige
 - Bruk av tvangsmulkt

Noen foreløpige inntrykk (4)

- **Faglig innhold, forts.**

- Innretning også mot tilsyn med mindre virksomheter?
- Bedre eksempel på rapportering om avvik, dokumentasjon på lukking, handlingsplan
- Bedre utdyping av tilsynsmetoder, omtale av også andre tilsynsmetoder enn systemrevisjon/ forenklet systemrevisjon
- Beskrive «mediestrategi»
- Informasjon/rådgivning som ledd i oppfølging av tilsyn
- Utdyping av «forholdsmessighet»

- **Språket**

- For mye «stammespråk»?
- For juridisk/byråkratisk/ «substantivsyke»
- Trenger språkvask

Noen foreløpige inntrykk (5)

- **Stimulerer veilederen til samarbeid?**
 - Samarbeid viktig, men vanskelig/tidkrevende
 - Bedre utdyping/flere eksempler, ansvarsfordeling mellom etatene,
 - Mest aktuelt ved førstegangs godkjenning, samordning av godkjenningsprosessen,.....
 - Medvirkning fra flere internt, eks. vernetjenesten/tillitsvalgte ved virksomhetene,.....
 - Samarbeid på tvers av kommuner
 - Samtidig, samordnet, felles tilsyn, hvordan rapportere?
- **Annet:**
 - Viktig med formidling/opplæring i bruk av veilederen/tilsyn generelt, styrking av kompetansen hos tilsynspersonell, ..

Fremdriftsplan for tilsynsveileder i miljørettet helsevern:

Når	Aktiviteter
05.1.15 - 16.1.15	Innarbeide nye forslag fra ref.gruppen og lage nytt utkast (v.1.0)
16.1.15 - 16.2.15	Sende veilederen til avd.helserett og bioteknologi for juridisk sjekk, samtidig til Helsetilsynet
17.2.15 - 01.3.15	Innspill fra avd. helserett og Helsetilsynet innarbeides
09.3.15 – 13.3.15	Utsendelse til ekstern høring
13.4.15	Høringsseminar
04.5.15	Høringsfrist eksternt
11.5.15 – 12.6.15	Bearbeiding av høringsinnspill
Juni-september 15	Ferdigstillelse
4. Kvartal 15	Publisering

Utfordringer og oppgaver framover

- **Formidling** av veilederen til målgruppen
- **Implementering** av veilederen i kommunene
- Rutiner for **vedlikehold** og **videreutvikling** av veilederen
- Styrking av **tilsynskompetansen** i kommunene
- Tydeliggjøre tilsyn som ledd i et **systematisk** folkehelse-/oversiktsarbeid